

Innst. 303 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:108 S (2010–2011)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Ola Elvestuen om å etablere et Wergeland-senter i Grotten før grunnlovsjubileet i 2014

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at det for tiden foregår en debatt om hvilken bruk man skal gjøre av Grotten etter at bygningen blir ledig sommeren 2011. Det er etter forslagsstillernes forståelse grovt sett tre ulike alternativer som har vært løftet i den offentlige debatten: Fortsatt æresbolig for kunstnere, museum eller et slags «kontor» for kunstnere og kulturarbeidere.

Forslagsstillerne mener at ingen av de skisserte alternativene isolert sett er tilfredsstillende. Etter forslagsstillernes mening er det videre naturlig at Stortinget får være med på å legge konkrete føringer for den fremtidige bruken av Grotten.

Forslagsstillerne har merket seg initiativet fra en rekke kulturarbeidere og akademikere som har tatt til orde for at Grotten skal benyttes som et sted for formidling av Henrik Wergelands rike forfatterskap og de demokratiske og humanitære ideer det står for, samtidig som bygningen også skal kunne benyttes av kunstnere og akademikere i Wergelands ånd, men for avgrensede perioder.

Konkret ser forslagsstillerne for seg at det etableres et Wergeland-senter i Grotten. Senteret skal være et sted for aktivt kultur- og forskningsarbeid, med vekt på formidling, i Henrik Wergelands ånd.

Forslagsstillerne viser i denne forbindelse til at det har blitt tatt til orde for at det bør etableres et statlig Wergeland-stipend.

Etter forslagsstillernes mening er det naturlig at senteret etableres i nær tilknytning til, og i forbindelse med, grunnlovsjubileet i 2014.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å etablere et Wergeland-senter i Grotten før grunnlovsjubileet i 2014. Senteret skal både fungere som et sted for skapende virksomhet, aktiv kulturformidling og være midlertidig arbeids- og bosted for akademikere og kunstnere i Henrik Wergelands ånd.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til at Grotten har vært statens æresbolig for fortjente kunstnere siden 1922, og at det er et stort engasjement knyttet til fremtidig bruk av Grotten. Komiteen viser videre til statsrådets svarbrev (vedlegg) i forbindelse med komiteens behandling av Dokument 8:81 S (2010–2011), jf. Innst. 252 S (2010–2011), hvor det fremkommer at regjeringen har besluttet at Grotten fortsatt skal være statens æresbolig for fortjente kunstnere.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til dette.

Komiteen viser til at det allerede eksisterer en Wergelandsutstilling på Eidsvoll, og at det for tiden planlegges flere nye museer i Oslo.

Komiteen registrerer at det er kommet flere forslag til hvem som skal bli ny beboer i Grotten, samt alternativ bruk av bygningsmassen. Komiteen mener dette er et meget positivt engasjement.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil påpeke at håndteringen av fremtidig bruk av Grotten er regjeringens ansvar.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser at diskusjonen om den framtidige bruken av Grotten har gått i media, mellom tilhengerne av fornyet bruk av huset som æresbolig for kunstnere på den ene siden og de som ønsker et minne- og formidlingssted for Henrik Wergeland på den andre. Disse medlemmer ser også at det har kommet frem forslag som kombinerer det beste fra idéen om kunstnerbolig med det beste fra idéen om et Wergeland-museum.

Disse medlemmer viser til at Grotten er et av de mest markante og best bevarte kunstnerhjem Norge eier. Wergeland tegnet selv huset og bodde der til kort før sin død i 1845. Her skrev han flere av sine hovedverk, blant dem «Jøden» (1842), «Jødinden» (1844) og «Norges Konstitutions Historie» (1841–1843), som fortsatt bevarer sin posisjon som et pionerverk.

Disse medlemmer viser også til at få personer har spilt en tilsvarende rolle som Wergeland for etableringen av en norsk nasjonal bevissthet, både kulturelt og politisk. Vårt land har knapt fostret noen større lyriker og neppe noen kulturpersonlighet med bredere virkekrets: Han var historiker, folkeopplyser, dramatiker, lyriker og ustoppelig politisk aktiv i striden for å virkeliggjøre sine demokratiske og humanitære idealer. Wergeland fikk avgjørende betydning for etableringen av en norsk nasjonallitteratur. På samme tid var han en av våre mest internasjonalt orienterte menn, kjennetegnet ved sin åpenhet for andre kulturer og religioner. Hans innsats for jødernes sak førte få år etter hans død til endring av Norges grunnlov.

Disse medlemmer viser til at Wergelands tanker og hans omfattende kulturinnsats fortsatt har stor aktualitet. Hans hjem bør gjøres til et sted der den kan videreføres og videreutvikles i pakt med nye tiders behov. Dette kan skje ved at staten gjør Grotten til et sted for aktivt kulturarbeid og aktiv kulturformidling. Stedet kan dels fungere som et rent Werge-

land-minne og et sted for formidling av arven fra Wergeland, i tråd med f.eks. Ibsen-museet i Arbinsgate, Bjørnstjerne Bjørnsons Aulestad og Sigrid Undsets Bjerkebæk; dels kan det fungere som et arbeidssted (midlertidig bolig) for kunstnere og kulturarbeidere (forfattere, komponister, forskere innen historie, litteratur, menneskeretter osv.), slik det skjer i forbindelse med andre kunstnerhjem, f.eks. Emma og Olav Duuns hjem i Holmestrand og Fartein Valens hjem i Sveio. En fleksibel forvaltning av Grotten vil gjøre huset til inspirasjon for skapende virksomhet av ulikt slag, uten å binde den opp til en enkelt kunstners virke.

Disse medlemmer mener at det i tilknytning til Grotten kan opprettes et Wergeland-stipendium som dels innebærer tildeling av arbeidstipend, dels muligheten til å benytte Grotten som bolig og arbeidssted for en begrenset periode. På grunn av bredden i Wergelands engasjement kan man tenke seg at mottakere av stipendiet kan være representanter for ulike kunstarter (diktning, musikk, malerkunst, teaterarbeid osv.), en rekke samfunnsområder og en rekke områder av landet.

Disse medlemmer ser at en ny bruk av Grotten kan bidra til aktiviteter og formidling med bred folkelig appell, på lignende måte som en ser det har skjedd i Litteraturhuset. Men i Grotten kan man rette formidlingen mer direkte mot de idéene som står sentralt i Wergelands omfattende forfatterskap, og knytte disse opp mot saker med stor aktualitet i vår egen tid (f.eks. demokratiforståelse, religiøs toleranse osv.). Grotten kan slik bli et politisk og kulturelt sentrum i Norge, mens huset fortsatt ærer den skapende personligheten som fikk det reist og som selv bodde der. Disse medlemmer mener at dette er måten å videreføre arven fra Wergeland på, på beste måte og til stadig nye generasjoner.

Wergeland kalte seg med god grunn den norske grunnlovens eldre bror. Disse medlemmer ser også at ny bruk av Grotten vil kunne spille en sentral rolle under grunnlovsjubileet i 2014. Her skrev som sagt Wergeland en rekke arbeider (diktverk, artikler) som førte til en endring av konstitusjonen i humanitær retning, og her skrev han også selve Grunnlovens historie. Ingen ting kunne være mer i Wergelands ånd enn at den norske stat nettopp i grunnlovsåret 2014 markerte Grotten som Wergeland-sted og grunnlovsminne.

Disse medlemmer mener også at det løpende ansvar for forvaltningen av stedet kan f.eks. legges til Norsk folkemuseum, slik tilfellet er med Ibsen-museet i Arbinsgate. Andre ordninger for forvaltningen kan eventuelt utredes.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette arbeidet med å etablere et museum i Grotten til ære for Henrik Wergelands forfatterskap og liv.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen iverksette arbeidet med å etablere et museum i Grotten til ære for Henrik Wergelands forfatterskap og liv.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:108 S (2010–2011) – om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Ola Elvestuen om å etablere et Wergeland-senter i Grotten før grunnlovsjubileet i 2014 – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 14. april 2011

Gunn Karin Gjul

leder

Arild Stokkan-Grande

ordfører

Vedlegg**Brev fra Kulturdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen,
datert 15. februar 2011****Dokument 8:81 S (2010 - 2011) - representantfor-
slag om å åpne Grotten for allmennheten**

Det vises til brev fra Familie- og kulturkomiteen av 8. februar i år vedrørende komiteens behandling av ovennevnte Dokument 8-forslag.

Forslaget lyder: ”Stortinget ber regjeringen iverksette arbeidet med å etablere et museum til ære for Henrik Wergelands forfatterskap og liv i Grotten”.

Regjeringen har besluttet at Grotten fortsatt skal være statens æresbolig for fortjente kunstnere.

I vurderingene som ble gjort i forbindelse med denne beslutningen, var også alternativet med even-

tuelt å etablere et Wergeland-museum inne i bildet. Jeg valgte ikke å gå videre med dette alternativet bl.a. ut fra følgende hensyn:

- Det eksisterer en Wergelandsutstilling på Eidsvoll
- Det er flere nye museer under planlegging i Oslo
- Grotten vil bli liten som museum, og dessuten foreligger vernehensyn

Regjeringens beslutning i denne saken ligger fast.